

کانال: یادگیری برتر

@learning_bartar1401

تهیه کننده: علیرضا اولیاء اردکانی

درس سیزدهم

بر بال فرشتگان

عده‌ای مشغول دعا و نیایش بودند و نماز مستحبی می‌خواندند. عده دیگری نیز در گوشه‌ای از مسجد مشغول گفت‌وگوی علمی و یادگیری مسائل دینی خود بودند. در همین هنگام پیامبر اکرم صلی‌الله‌علیه‌وآله وارد مسجد شد. همه مشتاقانه می‌خواستند ببینند که پیامبر خدا کدام گروه را برای هم‌نشینی انتخاب می‌کند. حضرت محمد صلی‌الله‌علیه‌وآله با مهربانی به حاضران در مسجد نگاه کرد و فرمود:

این افراد همگی مشغول انجام کارهای نیک هستند، اما خداوند مرا برای تعلیم و آموزش

مردم فرستاده است.

ایشان این سخن را فرمود و به جمع علم‌جویان پیوست.

فعالیت کلاسی

چرا پیامبر در مسجد هم‌نشینی با گروهی را انتخاب کرد که به

کسب علم و دانش مشغول بودند؟

۱- منیة المرید ص ۱۰۸؛ سنن ابن‌ماجه ج ۱/۸۳؛ إحياء علوم الدين ج ۱/۱۰؛ کنز العمال، ۲۸۷۵۱.

پیامبر در چه جامعه ای به پیامبری برگزیده شده است؟

پیامبر صلی الله علیه و آله درباره ثواب آموختن علم چه می

فرماید؟

ارزش علم آموزی و عالم

پیامبر خدا در جامعه ای به پیامبری برگزیده شد که کسی به علم و دانش اهمیت نمی داد و تنها تعداد اندکی از مردم توانایی خواندن و نوشتن داشتند. در این شرایط بود که ایشان با تشویق مؤمنان به فراگیری دانش می فرمود:

ای مردم، بدانید کسی که به دنبال فراگیری دانش است، با هر قدمی که برمی دارد، در کارنامه اعمالش ثواب یک سال عبادت نوشته می شود. فرشتگان بال هایشان را زیر پای او می گسترانند و زمینی که زیر پای اوست برایش از خداوند مهربان آموزش می طلبد!

رسول خدا دستور می داد تا هر اسیری که به ده نفر از مسلمانان خواندن و نوشتن بیاموزد، آزاد شود. ایشان همواره عالمان را برتر از کسانی می دانست که بدون علم و دانش عبادت می کنند؛ زیرا (ایشان می فرمود):

هنگامی که شیطان تلاش می کند مردم را با عقاید و تفکرات فریب کارانه از راه درست منحرف کند، این عالمان هستند که متوجه انحراف می شوند و جلوی آن را می گیرند!

فعالیت کلاسی

عالمان چگونه مردم را از انحراف نجات می دهند؟

به این روایات که از رسول اکرم و امیر مؤمنان علیهما السلام به دست ما رسیده است توجه کنید و آنها را به موضوع مرتبط با آن وصل کنید.

- ۱- فراگیری دانش بر هر مسلمانی واجب است.^۲
  - ۲- در برابر کسی که از او علم می آموزید، فروتن باشید.^۴
  - ۳- علم و دانش گنجی است پایان ناپذیر.^۵
  - ۴- آنان که اهل علم و دانش اند حتی پس از مرگشان زنده اند.^۶
- زندگی همیشگی
ثروت واقعی
تواضع نسبت به معلم
علم آموزی برای همه

اکنون اگر بخواهید با خداوند مهربان سخن بگویید و از او چیزی بخواهید چه می گوید؟ خداوند دانا

در قرآن کریم به پیامبر خود می فرماید:

وَقُلْ رَبِّ زِدْنِي عِلْمًا^۱

پگو، پروردگارا، دانش مرا بیفزای.

آیا می دانید دلیل این همه سفارش و تأکید دین اسلام بر کسب دانش چیست؟

خداوند به ما آموخته است که برای افزایش علم خود از او چه

۱- کافی ج ۱ ص ۳۴. ۲- من

خواهیم؟

۵- عبون الحکم و المواعظ، ص

انجام کارها بدون دانش و بینش چه نتیجه ای به دنبال دارد؟

امام صادق علیه السلام درباره ارزش دانش می فرماید :

کسی که کارهایش را بدون دانش و بینش انجام می دهد، مانند کسی

است که به بیراهه می رود. هرچه سریع تر حرکت کند، از مقصدش دورتر

می شود.^۱ چه کسانی می توانند به اهداف خود در زندگی برسند؟

بنابراین تنها کسانی می توانند به اهداف خود برسند که نسبت به راه خود، علم و آگاهی داشته باشند؛ چرا

که پیدا کردن راه درست زندگی، بدون دانش و بینش، امکان پذیر نیست.

پیدا کردن راه درست زندگی چگونه ممکن است؟ با کسب

دانش و بینش

اسلام شکوفاگر علم

مسلمانان که راه سعادت خود را از پیامبر و خاندان پاکش آموخته بودند، با عمل به سفارش های آنها،

تلاش خستگی ناپذیری را برای کسب دانش آغاز کردند؛ به عنوان مثال، بیش از چهار هزار نفر، در مجالس

گوناگون درس امام صادق علیه السلام شرکت می کردند و هر گروهی به یادگیری یکی از رشته های علمی مشغول

بودند؛ شاگردانی که بعدها، دانشمندان بزرگی شدند و نام برخی از آنها هنوز در بسیاری از دانشگاه های بزرگ

جهان شنیده می شود. یک نمونه از موفقیت های علمی مسلمانان را بنویسید؟

جابر بن حیان (پدر علم شیمی) یکی از این چهار هزار شاگردی بود که سال ها نزد امام صادق علیه السلام

کسب علم می کرد.

به یاد داشته باشیم، موفقیت های علمی مسلمانان همواره در زمان هایی روی می داد که در کنار توجه

جدی به کسب علم و دانش، از احکام و تعالیم اسلامی غفلت نمی کردند.

مردی نزد پیامبر اکرم صلی الله علیه و آله آمد و عرض کرد: ای رسول خدا، علم چیست؟

پیامبر فرمود: سکوت کردن. مراحل فراگیری علم را نام ببرید؟

- سپس چه؟ - گوش فرا دادن.

- بعد چه؟ - به خاطر سپردن.

- بعد از آن چه؟ - به آن عمل کردن.

- سپس چه؟ - آموزش آن به دیگران.

درباره این حدیث ارزشمند در کلاس گفت و گو کنید و توضیح دهید جابه جایی در

مراحل کسب دانش چه نتایجی به همراه دارد.

۱- وسائل الشیعه، ج ۲۷، ص ۲۴.

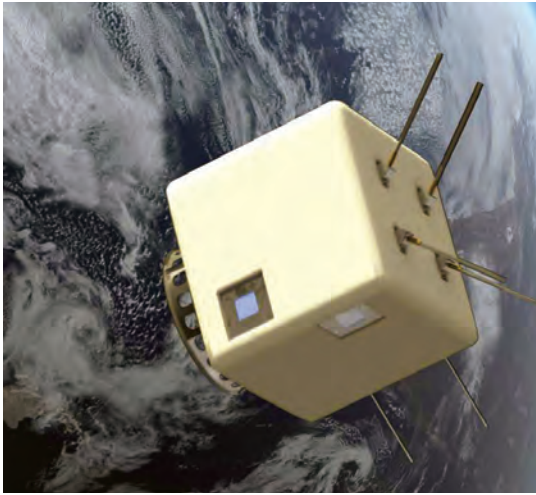
چند نمونه از موفقیت های علمی جوانان ایرانی را بنویسید؟

بیشتر بدانید

یکی از درخشانترین چهره‌های تاریخ علم و دانش جهان، محمد بن موسی خوارزمی است. از این دانشمند مسلمان، کتاب‌های بسیاری در موضوعات ستاره‌شناسی، جغرافیا و ریاضیات به جای مانده است که از مهم‌ترین آنها می‌توان به دو کتاب «فنّ محاسبه» و «جبر و مقابله» اشاره کرد. خوارزمی این کتاب‌ها را برای تاجران، کارمندان و مأموران دولتی که زمین‌ها را برای کشاورزان اندازه‌گیری و تقسیم می‌کردند نوشت. وی در این کتاب‌ها برای اولین بار به آموزش مسائلی از ریاضی پرداخت که تا آن زمان در تاریخ این علم بی‌سابقه بود. شیوه محاسبات کسری و اعشاری و تقسیم‌های این اعداد از جمله ابتکارهای وی است. کتاب‌های خوارزمی سیصد سال بعد، در اروپا منتشر شد. اروپایی‌ها که برای اولین بار با این شیوه از محاسبات ریاضی آشنا می‌شدند، نام این علم را الگوریتم (برگرفته از نام الخوارزمی) نهادند.

طی سال‌های اخیر که به کسب علم و دانش توجّه ویژه‌ای شده است، شاهد پیشرفت‌های بزرگی در زمینه‌های مختلف علمی بوده‌ایم. به عنوان مثال دانش‌آموزان ایرانی در اولین دوره المپاد جهانی ریاضی با وجود مشکلات زیاد جنگ تحمیلی توانستند از کشورهای زیادی پیشی بگیرند. این موفقیت مقدمه‌ای برای درخشش دانش‌آموزان در سایر رشته‌ها بود. تلاش پیگیر معلمان و دانش‌آموزان به همراه استعداد خدادادی جوانان مسلمان کشورمان، به سرعت نام ایران را دوباره بر سر زبان دانش‌پژوهان دنیا انداخت؛ به نحوی که تاکنون بیش از چهارصد مدال طلا، نقره و برنز از المپادهای بین‌المللی علمی کسب شده است. همچنین کشورمان صاحب فناوری در ساخت و پرتاب ماهواره همراه با موجود زنده به فضا شده است و دانشمندان جوان کشورمان به فناوری پیچیده هسته‌ای دست یافته‌اند. اینها تنها گوشه‌ای از موفقیت‌های جوانان این کشور در همین مدت کوتاه است. موفقیت‌هایی که در سایه بازگشت ما به راهنمایی‌های ارزشمند اسلام صورت گرفته است.

بیشتر بدانیم

– به دلیل مشکلات مالی، قادر به تأمین هزینه تحصیل در دوره دبیرستان نبود. اما این مسئله مانع از ادامه تحصیل وی نشد. علاقه به کسب علم و دانش باعث شد هر روز، ساعتی را برای جبران هزینه تحصیلی اش به صورت جدی کار کند.

– در زمانی که تنها شش درصد از شرکت کنندگان در کنکور می توانستند وارد دانشگاه شوند، او در دانشکده فنی تهران و چند دانشگاه دیگر پذیرفته شد و از آن میان، تحصیل در رشته مهندسی پالایش نفت در دانشکده نفت آبادان را انتخاب کرد.

– چند سال قبل از انقلاب، در آزمون اعزام به خارج کشور جهت ادامه تحصیل شرکت کرد. قرار

بود ابتدا ۲۰۰ نفر در این آزمون پذیرفته شوند و سپس از میان این ۲۰۰ نفر، هفت نفر از طریق آزمون های اختصاصی متعدد، جهت اعزام به خارج از کشور انتخاب شوند. وی جزء ۲۰۰ نفری بود که در مرحله اول پذیرفته شدند و پس از گذراندن آزمون های مختلف، به عنوان نفر سوم از هفت نفر انتخاب شد. اما در نهایت به دلیل مذهبی بودن از پذیرش وی جلوگیری شد.

مهندس محمد جواد تندگویان از جمله جوانان مؤمن و انقلابی بود که پس از پیروزی انقلاب اسلامی، عمر خویش را در جهت خدمت به مردم به کار گرفت. وی پس از مدتی با توجه به تخصص، تعهد و تجربه‌ای که داشت به‌عنوان وزیر نفت در دولت شهید رجایی انتخاب گردید. در دوران دفاع مقدس در کنار کارگران و مهندسان و در نزدیکی صحنه‌های پرخطر جنگ برای حفظ تولید نفت، در پالایشگاه‌های کشور تلاش بسیاری کرد و در یکی از بازدیدهای خود از پالایشگاه‌های مناطق جنگی به همراه معاونانش به اسارت دشمن درآمد. وی در زندان‌های بغداد، زیر شکنجه‌های بی‌رحمانهٔ دژخیمان یعنی مانند کوه مقاومت کرد و سرانجام پس از سال‌ها اسارت، غریبانه به شهادت رسید.

خودت را امتحان کن

- ۱- عالمان چگونه مردم را از انحراف نجات می‌دهند؟
- ۲- بیشترین پیشرفت‌های علمی مسلمانان در چه زمانی روی داده است؟ با یک مثال آن را توضیح دهید.
- ۳- انجام کارها بدون دانش و بینش چه نتیجه‌ای به دنبال دارد؟

پیشنهاد

دربارهٔ زندگی و آثار علمی یکی از دانشمندان مسلمان تحقیق کنید و نتیجهٔ آن را در کلاس بخوانید.